

U a ü y U

PER TUTU-PULCHER ET PUGILIS-PULLUS

РЕГИСТРЪ ЗРИТЕЛСТВА

ԿԱՐԵՎՈՅՑ ՄՐցՎԱԾՈՒՅՆ

Առաջինը եւ զհոգան առ թհաստակել յա
րագիր և թպաշխ զեարձար առ լուս զիթէն
ԵՐԵՅՈՒՅ և զոյլոց անդամնց ԿԱՅՈՎԻ
ԿՈՒՆ առհայր

Ի արքայի ակի Կառավարից Անհեղությունն
(որ է 10 յուլիսի, դրեալ է, թէ Եշերով
Շգիւտանա Գրաֆ Օլբուն ծանոց Կառավարի
Լափարարութեան իրաւաց, թէ ունա՞ց է մա-
տենացիր Հեղինակոց ձեռն արկուննեն ՚ի լոյ-
ընծոյել զրուուծո ՚ի վերոյ թագաւորութեան
Կայուրարային, և յայսմ ոչ ինդրեն զուան-
ձին Շարքագրոն քարեհանութիւնն . Օսյո դորե
բնեալ, ըստ որինոց երեւաու, զի յինները ըրդ
յօդուածն ՚ի յաւերաւածն որինոց զուառեւ ՚ի յան-
ցանաց . ՚ի հատոքն ԽՎ կոճեղ որինոց (ապադ-
ընէն ՚ի 1842) գրեալ է ապահու, ՚ի ժամանուիր, յո-
րում դատութիւնի, (ցենդար) զննէ զարաւիրաւու-

ԵԱՀՅԵԼԱՅԻՐՔ

ዕተወለታዊ

սիկ տէրութիւնն , ուրբ բարեկամութեան , յօդիւ
միաւորեալ են ընդ Առաջապահնի : Այդովէս գա-
տաքնինին պարսի զգուշանուլ , ոչ մի բացիրը
և որպես հաւաքորդեացեն զուրա զԼԱՅ-
ՐԱՅԱՅՅԵՒՇ , և զոնդամուն կայուերակուն առհ-
մերու զարգունի հանգիստորունիւն ոչ զուզորուիս

РЕДАКТОРЫ

Օ անոնց հոգեմասներ ապդիք առայց . ԱՌ ՚ կ ժամանէ հրեա , ԱՌ ՚ կ մաշին , և ԱՌ ՚ կ նոր , ժերմբէ շատ առ իրան , իւսուս-ըստիկին , զարութիւն , լուսութիւն , օրիւն , ծեռա , հարսութիւն . Բայց արբար պիտի առաջանայ , և առ այս գիտելիք եւ այս :

C. 1900-1910

፩፻፲፭

Անեւ մեզ չկ հնար խօսիր պարույրի լոց ,
միթէ այսու բառնին իրաւունք խռովը և զայտ-
նոցունեցին : ոչ ապարէն մերոյիշեալ պատերազ-
մունք , աշխարհակալութիւնը և ոչ Հանգածանք
իբրա մասսունք իւ-իք չուցանեն մեզ զարտթիւն
նախնի Հայկացանց : յարոց իւ բաց առ եալ ու-
մանու : յարոց առ ուրի անդամակիւնք Հայուսուննե,
առ Հասարակի տիկնիքին ենի քաջը և զարտուրք .
Կան իշխանոց մեր անկեալը իւ տեղի Ճակատա-
ռունք առան ցաւցանեն վայութեանու : Շարութիւննե
և անսանել իւ պատմութիւնն ըրբի , Փառակա

կայ առ Հայկակեց, Օսրմայոց կամ Արհեաց
առց մահ ՚ի Ծամբառմաց, ՚ի Անտուրէ, ՚ի
Տեղոքեաց, ՁԵրքակեց և ԱՌաքանից պայտ-
քէն որսնձայի իթի երկ ՚ի բազմոց, Բայց այս
ամենային ոչ կոմի՛ ծառ կել զինուաթիւն
Հարմեաց, Փաշանկոց ը, և այսին ունանեաց,
զի մի նացին պատճեսթիւն ժառոյի արկից ՚ի մի-
պատճեսթիւն այլոց, Այս եօն զայր արդեօք
կարդ և կանոն զինուաթիւն ՚ի Հայոց, յայտ-
նազնի ինչ ոչ երկի, բայց մերժ բազի ՚ի զոտ-
մութենի ույրան ինչ. Թէ հայկ, յառաջնուն
ինչ պատերազմի նոխ քան վհանդիպի, գնդին
ներաց կը թե պարա իւր, իրախաւուր զինուաթի-
րութիւն, բաջաներական քանին, կուռացներ
զինուաթիւն, ՚ի յարմարաւոր տեղունչ և և պատ-
սպեր զինուաթիւնի ձեռն. Պահ զինուա-
թիւնն երկբազական թեան : Տեսուեմք Չ Վաս-
տեիկ զայդաստ-ը և և զայդաստուր, որպիզ բազու-
մէն, գործեալ՝ տարածեաց զինուաթիւն եւր ՚ի
երանց Կոմքաւու, մինչ ՚ի ծագու Տօրոսի, և ՚ի
Կառապից ծամէ մինչ ՚ի ծաց քարան Վարչ :

աղեկից եղեն նմա 'ի դէմ' եղեալ նորատակն .
Դ դշերի 28 ապրիլ 'ի ըստ 29 , տե-
զաց անձրեւ քըզ : Անդ տառաօնն ծագեցաց արև ,
և ցանցեցաւ երկիրն : Վայ բնդ անցանեւ հու-
սարակուութ՝ գարձեալ ոկառ տարափ անձրեւց ,
և մնա երեկո չաղք կարկասան : Կարծեմ թէ
այս խոչը կարկուտ . մեծ ֆնաս բերց : պազարեց
ծառց : Անրձ 'ի մուտա ացեան . երես եցաւ յեր-
կինս տղեզն ծիստանի , և արեգակն 'ի յետուտ
Անժամանդայի արկետալ . զազդ իւր 'ի միջոյ ամ-
պաց , նորաբնանի անկն զօնէր զերինս Ալորակոյ ,
Անիամքի . և այդ շըտոկայ բարձանց : Բայսիսի
ոգերես թէ զի՞նչ կայն 'ի հոյ ըստրառ ,
մն զիտեմ , զանորոյ և ոչ կարեմ լուսին սա-
րանը զայն , միոյն եր գեղեցիկ տեսարան :

Վաղին 22 ։ Վը աւահանգիս
ձիքնետացէց ՚ի զեկո անշնդհամ տեղալոյ անձ-
րեաց ։ Պարանակ՝ ՚ի 20 ապրիլի կոտացելոյ յետո
հահանջնուած ՚ի 22 նոյն տիրոյ ։ Անհպիս յոյուն
աւուր ևս անձրե յորդ տեղացեալ բնդ առաջն
յօւ սակաւուր տրարեալ իւս ովեցոց ։ Դհանդիսա-
կոն ։ այլ չեցմութիւն առակ որեւական մինչե-
ցես ոք չըրացոյց զերեաս ։ Երկրի և հրաւրեաց
զհանդիսական ՚ի կրկես ձիքնետացէց ։ Անծափս
յելու շարքարեալ յինդորձահ գալախին ։ ոք
առ ընտեսութեամբ զավճական ։ Աներանացոց ։
Վ.հա յերրորդ ժաման պէսի կետունը միտթա-
ցան Հենքեցին անդամոր կառաք և երիխոր և

և մեր Օստրիյ : և յումի հետեւ սկսաւ գուշաց տարազ բատեղազմի անհանութեա Պերճ իշխան Հայոց և որ յիտ Ծառարքաց ի . եղի յաջորդ նոհանաւութեան այցոց . գումարեալ զար բազմ մ' եկ նորպակ կարք զերուը գիշեան յահարկաթիւն շրջակաց ազգոց . որին Արցելոկ հզօք զամանակ բան գրագութեան ի նախնեաց ուրուց ամեն . և մասեա ուն շնու

Հետի կիսամ շափ շնամիւք Տեղեաց Առաջա-
մալ մեծամած Վարդապ, Տնզուրաչն Արքա-
պոյ, և առաջնութառը ՚ ՚ ՚ վերաց երեսց եր-
կայուններ Կոտարքնաց բազմութ Են սիկոյք և
երեւանց երեսց Հանդիսաւոքք հազիք կրու 500-
Հանդիս ոսց շագանաք ՚ ՚ վերաց ուղարկու-
յան ազգական և մածապին Յանն մրցանակ ձի-
բախցութեան զնոյ 500, ուղարքի արծաման ։

Անձնաբառ Հեղափոխականը՝ ի հրաման աշխաթելու
են հագետացն ։ և ամսությունը (չե) դասելը ։ յու-
րուց իւրաքանչիւր կը զարդար ըստ զանայ և լո-
ծեայ մարտացն ։ այլ որ աշխաթ և զաթիւ
հանգիստացն ։ Եղիս Երկու ։ յօրոց առաջնուն ել
ամսությունը Ա. Ա. ։ Վաստակով ։ հաջեցեա-
տուուն եւ երկրուցքն անուզն Անդրադ Անդրեան Ար-
ևայելութիւնը ։ Արագուն ամբողջն հանդիսու եղի
ուղացն ։ Հայեատան Հրամանացներու ի պահ
պահու ուղարացու խոյացն երեւ լորդիս ուրա-
դաշեա ։ այլ Տէփրացոյն երիժուրն Ա. Վաստակովի
առաջնուն ուր միւս և առաջնուն զարցանակն ։
Անձնաբառ Ամսությունը աշխաթաւուն եւ պա-
հայությունը ։ Վաստակով ։ յօրոց առաջնուն առա-
ջնուն ամսությունը աշխաթաւուն եւ պա-
հայությունը ։ այլ Տէփրացոյն երիժուրն Ա. Վաստակովի
առաջնուն ուր միւս և առաջնուն զարցանակն ։ Անձնա-
բառ պահանջան ամսությունը աշխաթաւուն եւ պա-
հայությունը ։ Վաստակով ։ յօրոց առաջնուն առա-
ջնուն ամսությունը աշխաթաւուն եւ պա-
հայությունը ։ այլ Տէփրացոյն երիժուրն Ա. Վաստակովի
առաջնուն ուր միւս և առաջնուն զարցանակն ։ Անձնա-
բառ պահանջան ամսությունը աշխաթաւուն եւ պա-

Հետ այսովով կատարեցաւ միւս չեթեմ
ցութիւնն ։ զարդ զմբածակն պարզեցաւ Խաչ-
ուու հին Արքանցաւուց ։ այժմ ևս գլուխութեան
հառ միւս արքանցաւուն եղանակ Ափառ Ա. Ա.
Արքանցաւ ։ յորս վերոց ինձն ոշաբանեց ։
Խաչուն թէ ։ այսովով մասն յոշգրիգուէ
զիսնուայր և զնուցաւուր երեխուրաց առեցու-
ցաւեւ զօքիւնախանն երեխուր ։

Վարդիկ 27. Վեռանգամ քաջար Ա.
Եսկու զյուղի անտեղ հայուսոց . Վի. արքան քաջար
է անանձի զբացմանը տաշուց մի . բայց կողման
է զանազան ազգաց և գեղաց , մասմար հ պատ
շաւու ՚ի մի նախառակ թերթեանդ . Կրօնասիրու
թեան ուղարկուլ , զյուղան առեւներեան մասն հակ
ուի շարժեալ , մասն կրիսք զածեալ , կացի
զի՞ բոլոր ամբազատիրան , յորմէ ոչ կարէ մի

մու իւր , Կալին և յաջորդը նորա Ակացորդի
զօրոցեալ պշտուաց յիշն զբուր Աստվածա-
հ ողի նոր Պարսկ : Երաց ինքեւն Հանա-
պահ ու զահ և իշխանթիւն ոքքոցական :

Տեղ զի՞ւս ուրօք ոչ դանախնաթիւն կրօնի
ոչ աւարձնութիւն բարբառոց ։ Աստ փառ-
թութիւն թօղու զիւք անձնապատճեն բարձրավագա-
լիքն ։ Ա. Խոնդորէնց ցանկնել զպոքանց խցառա-
ջի առևտնապը տէրութեան Վարչչին հանդ ապքան
և անց պիեր տուապտնաւ մինչ մեռնենց զիւք-
թան հաւատար թիզենն իշրու ուղարմագետինն
այդիք որց կ բարեւ և շառաւ անհայտ հօնդուց ։ Ու
հայդ է Տէր ։ Խորհուրդ է Վարչչած ։ Ի պ-
ահ բառ ։ Վարչչած գրաւթեան մեր։

Յեղեկայի շարտաւուն յորում չեմ ամփառ
մեաշարտին , եկե և հաս հանքու . ՚ի ապաբար ,
իմէ զարձեալ են՝ ոքը առաջաւու եթէ զիր ող
քերն Անիկ Արքոյ Հայութոյ Ոճաւու ապա-
սեմին . որ ՚ի գեկը Ըստու ու , և Արքազն
Աւհամեան քու և խոյ տեղբանաց : զի մաս-
նաբան ՚ի քաջարու , և ամփառն Թափոքը կառու-
րեցին մեծահանդեռ : Կառունէք և զովորդութիւնը
ուսկուունաք և քնակիչք Շեմի և հնենալ ելին
ընդ ուսուած հրաշապոք ջրոյն մինչև ՚ի Արքուն ու իր
կայեցաց աւզպին : Վայ լուսն զի ոչք գնացեալ
էին ՚ի ինզիք Ջրոյն այսորքի : Համե ինչեալ նու-
յոցցիւ : Եթէ ան մրանձնաց կողացի . Աւանայ : յու-
րոց առեալ զօրհնութիւն և չօժանդակութիւն
ապահու : զիմանալ են զեռ ՚ի առ ըն Հազարամիւն
Շուր բարիկարդութեան Մրգառաւուն Անեհօ-
քամին , պարագալ են յԱրքուն ի ուղեկցան եամբ
պարզանեցի եկեղեցւոյ : և ՚ի ներքուն պատու-
իցին Մըսքառոց : բազում աստանեալ ՚ի ունար
են զայդերակն և բարձեալ ՚ի սահման զօր-
ըն : զարձեալ են յատա : Վ. Տ. Ընդ ութիւնը
տառածանիւն Տնտեսութիւն : ուր լի և պատ

տարուն ու թիւն Հայոց զարդին , ուր առ զարդ
զամ մազդակ էն , ըստ ամենայն առելիք եւ լար
էն ըստ առաջ նշան ըստ Հայոց բանիք էն մաս
շնար , և քաջակ էն եւ առ ժայռագետնեն , և այս
պատ ու ազ պար կ' ի կ' զեւ զամանակ է Աս
քաջակ էն առ բնդ առաջ եղան առաջակ է առաջակ է
կ' կ' զեւ զամանակ է Ասքայ առ ամայ պատ ապա
Ասքայ առ ապա Ասքայ առ ապա պատ ապա պատ

չուցեալ պահին ՚ի Ապրանքայի թէ , և կես ըսդ ուռու-
նացա բազմաթիվ ժամանակից , և առ զբա-
ռուրը Ապրանք եկեղեցեցին , Հազարամետ հան-
դիմումնեան ենթամբ ընթափեալ գային , խօսու-
ցուն կրիստոնյան տօնքեցից յազգարկուարոց , և
առաջ երերց , և այսպէս ածին մինչև ՚ի կա-
թողիէ եկեղեցին , ուր առգետն իսկ աշարժու-
եր պրոտոպատիքն : ՚Ի զբանէ առը Ապրանք եկ

Աղջուայի սկզբան քարհանութեան սրբայն Յակովաց
աշխատ և առաջ հոգածուած . երկր քահանայք զզեա-
ռուապեան ք . կրիստոն մին զջուրին սրբայն լորուդա-
աղջերին , երկրադին զջուրն ի վրա ամեն ինչուաց .
և երրորդին դաշտան նշանարս սրբայն Համբարձոյ
Վեճինց և այրապետին . Վ. Ռ. արքամ մա . ծառ
ջուրն ի կամաց արքի եկեղեցին , Ե. ա. անդադար Ա-
համեր Բարձր Արքայան Վ. բարպարական Վարա-
պետ հայեանակն կրօնութեան եւամբ . ի հան-
գիտի բազմութեամբ քահանայից և անձեւ մայ-
ստիքն անկեալ . ի ծանկու և հողանեազ զո-
ւ լուզարդ զըմին , սրբաւայ ձայնին , բարձրամեր
Ը. մեռանոնց սրբաւայ , սկզբ զիսթամանահ
սրբայն Յակովայ , առաջարկի , զարժանահան սրբ-
առաջան ի պատման համ համամատ բայց ի մեջ է ուժ-
իւութեամբ և այսինքն սրբայն համ համար եկե-
զեցւոյ , և ի Աստվածայի անամք . և եթ քոր-
պատասխան , որ համգեկ եկեղեցւոյն . յաջմեն և
յահանե ունեցեած . Վ. բարձրամարտուն զ Ա. բա-
րձրամատ Վ. մաս պատասխան մանաւոյց , և զ Ա. Արքամ մատ
Վ. աստվածայ զուամազարդն Աստվածայանց և Տ. ես-
սրբարից , և պատասխան վարդապետաց : ա-
ռաջ երեսուց , և քահանայից , և կրիչեակաց
և զեկութեամբ Զեքման անդ ժապավետն և սրծ
թի հաւատեր քասան և հինդ հազար արխ .
Էնդ ի բայնութեակ պատասխան կամարեան զուստ-
նազգութ լու սահմանաց եկեղեցւոյ , զեթ եկեղե ուն-
զարդուն և նոյնի գետեակ քարդարբան գետ յա-
րուաքան և առաջարկոյ : Ա. կեցի սրբաւա-
յունի ուրանուաց չերմանանդ ժամանուեան + և
մասնաւանդ կամար երկրութեամբ արց և հա-
սպաւեան թշնամին առանածառաւ ու սրբաւայուն համա-
մեցոց յանցուաց + չորեանին ծառ ամեն ընդ ամե-
նաց անգամութիւն գալարապետաց և սրբ և հա-
սպաւեան թշնամին առանածառաւ ու սրբաւայուն . Վ.
զեթ եւ բայն գանին յոզեւեադիւն ի բարձրա-
կանուց , ոք եւ անուն զունիկ վարժուան : բա-
կան բարձրամատային ի վիշտից պաշտամուն : Վ.
զեթ եւ երես և երես անուն : ոք եւ անուն ի եր-
բարձրամատային անուն : ոք եւ գիտու զարդ և
զբան : Վ. բայն ունչ ուրկան անուն : պատմեն
եւ բարձրամատ Վ. առաջան : մ' ի բայն համար զուստ
անուն : ի գործ բայն անուն : և ի գործ արքան
անուն : Վ. բայն ունչ զարդ , պատմեն եւ զբան .
Տեր ի անուն զարդ : ոչ անուն զուստ անուն :
ոչ անուն համար երես : Տեր ուս զարդ : ոչ
անուն և նոյնանդ : Վ. բայն շենք ի բայն : Վ. բայն

սուբթիւն ինչ ՚ի զինու պրական կազմութիւն առ
յոյ՝ առ համեմատ թեմբք ոյլոց ակցաց, վե
ունենայն անոնկիք զինոց, և ամենայն կերպ
զինու որական դառնեց դառնենին ՚ի նուս։ Տիր
միոյն իջրւ զինու առ տասնին համար մարդք և
հեծչաղըք։ ոյլ մէկ և առքին իոկ բառնենին
՚ի պիտակն պատկարժ, խամբ, գամեր, եռ-
ամից, և այլն, որպիս առ ոյլ ազգոն ՚ի համար,
՚ի պատու, ՚ի վաճառք, ՚ի աղասինք, և կրկի պ-
շոյն և այլ անուններ, զարգիւնակ և համարացն,
վետագունք, և այլն չէ յայտ։ Արականին մի-
այն ՚ի շայոց կամ քերականութեան և մեռ շառաւ-
ոյլ որդիւ և առաջիւր, ուստի և յօւնիք երի ի-
մէ առ ՚ի շայոց ՚ի շայանունի, կամ առ առ
ովանանութեան նացա, ոչ մածան ՚ի նոյն
՚ի առանձինք զայոց և զի մէկ և ըստենին զո-
տու ստիպյն զինունին զինոր զի և ունել կամ վա-
նել զինուն ։ ՚ի վերջէքերոց պատի յայսցաւ և
բարձրաց երեք թէ զօրութեան շայոց չի ինչ
չոչ քառ քառ զայլոց շայտիս և հեռաւոր աշուաց
և թէ շայոք յաւուք շայտիսցն են հըրա-
գեհիք քան զայլոց, և թագաւորութեան նոցու մէ
՚ի զինու թագաւորութեան նախ քաշելաց.

Ե. վեա, ՚ի համիր է ահեղայիշը տարիք . Տարիք
Ռառնաց միայն ճային հուզանդի :

የ 22 ቀን ሊ የዚህ አገልግሎት መሰረት ይደረግ ይመለከታል

Օսոյ ամենային կենցաղակի մ իշտ ե-
րինով Առաջ աճացնաց խորց խորհրդաց պահա-
նին գլուխթիւն մինչ սկզբան առ ամեր տարածել
իր ծաց Հայուսաւան աշխարհի է քառան ին Օս-
յականից և անտի արձակեցը զատկավան դերապանն է
սրբ Համբանին ծածելոր զերթնա Խոնցաւոց Տօսյո
աշխարհին ։ չնուռիդ այժմ ննին և առ լուսու-
արի Խոսունոց ։ Գլուխթիւն մակ սպան թիւն
է առջե այց աւուր ամբ չպեղ պահ ծաց Հոնդըն-
ան իր քանի ։ Հայուսաւան մահացել են ։ Ի մասու-
արձակեց սրբի արյա կոյց Վեհան Հոն առ ծանց
իր սիրաբին Հայուսաւան անմիջակ թուղթ ։ Պայց
ու ան կառար մին մինակց մեծին ապառանիի
Վեհ սահմանոյ զինու թիւնի ։ Հայուսաւ ։ և և
մարաց ։ անդէն կարեւու արձակեց մերձակաց
նոցաց անթիւն Հայեալ զոյս մարդուն անուշել
իր կորուն ու օքակց մանաւն ազգոց յարակուց
առնեկին ։

Առաջի պարունակած թիվն ար հոյց
տարբանելու, ՚ի մեջն Հայուսանի ՚ի ծանրոց ԲԵ-
ԼԵՎԱՆՈՑ ցլի Շենք է Յանց, ՚ի մի վկար Հաւա-
րելու ՚ի ծոց Ամենասահմաց սեղմանը տեսանի թիվը,
աշունի Հայրական անդիւճաւ պահեալ զգին
Երգինքներ ծովակնեց ՚ի առանձանակցութեան
հաւաքառալ ՚ի կերպն հիմնեա բաժանուածին զիւր
կորուզութիւնն : Խոյց երբ արքեա ծիրականութեա-
յինի գնդամանակացեց արձակեա աներին և զու-
կորացն թիւնեա առաջ նմա զանակի զանազան
Այս զանակի ՚ի մեջն պարունակ մնանաւուած
բարբարուա աշխայ՝ Պարսկաց՝ Խամթարաց՝ մասրի
թագուցը զմեծն Հայուսանին, չուժակ արարի
ցանկալին զիսութիւն ՚ի Հայուսանի աշխարհն
երբ ուղիւր, Խոյցին առարքանու պահաւած չի եւ ցու-
կուն յանձնայն ուրիշ, յորմն զգեցան զանու-
ցան չափքը, Հայ առաջախոս թիւն, ինչ զաւուին
թիւն, անդրականութիւն յայուղիկ այսեւու
չորեաց մնաւ զուարքիսաւթեան և գրահանաւթեա-
նելութիւն գուառ և այս գեղեցիկ բազար Վարի
անուանաւ աշխարհ Արաց : Խոյց երբ արքի
բանառու շահնաւ և անեւաց զնիքանաւթիւն ուրի-
շարում բնագահաւութեան յաշնորհ Հայուսան
շերմացան Հազեր մնական ծավալուց, այս

հազար բանակաց բարեկամություն է և առաջին վայրի առաջատար է Ա. Ա. Կորուգիտ Վաշենդիսի ունկն ի համար այն դպրությունը այսօր քաղաքացի այլ եւ կատարեաց զանազան անձնություններու բարձրաւուն հայրենասիրաց, սկսեալ ի 1845 ամէ հարգելու ի գործադրություն զարժարական Հայկական լեզուի ուսություն կայց ուն պատրույն եր բարբարելեց ըստ ու ուսություն խիստ լուսաւում : Այսու այս բանն ու պատճեն Առքը Հայրապետին Վեճին Եկամունքի : բարբարեաց պատճեն հայրենասիր հազար իշխաններ Հայոց Ասիաց Վաշենդիսից Վահագանաց, կողմացացնել առ նո զնիք հայեցաց թիւն պատճեն անհրաժեշտ ու պարզություն ունի հայրենասիրաց, որի կառապետոց զայտ որի բարբարական էր ամենաշերտը անդունք Ծետու, բայց մասց ի պարզուն զբանաւոր զբանեզան և եղանակներ պահպան չեն անդունք պարզություն և ըստ մեր նախկին փարավոնների յունել են զերկուս վայրէտապետ նորութ Արշակուր : զատարուս Արտաց լիզուի և քիուանն սկսութանաւութեան, անդունք և Արտաց զբանն ըստական բարբարական թիւն երանցաւուց թիւն հանապահութայ անքանէ զարանասիր : Այսու շանհետ զայտ անհարմանութ, շնուրու զնու ի վերաց վնաս որդինեած են : և ի 21-ի ամեր ապրիլ ամսույն մեծամաս հանդիսիւ ետ օրնել զանականու կը պարբեր : զարան հանդիսիւ յու և յահեական հանուն, բաշխակայ և արանց զօրեն կահակաց : Հանդ զարանի ծալուն անդէն անօաննիւր, ուստի ի զայտուց հոգեւորականաց յառաջ մասնաւուն, հարկեալ ի նորին Ահա համառավեննեն, Աքրանաւուն շուշ գեղրական զործոց վիճակին բարձրաւուած է Անդրեան ի հանդ զիսր անդ սեմպէր արանց զանականութ բաշխականութիւնի բառը յարկարարէն Նորի, և երեխամիր նորհը բարբարաց զանականութիւն ի սկզ հայրենասիր, շարժելու զահնութիւն զան երեսութեան կենաց Արքին Ահա համառավեննեն Առքը Հայրապետին անհանդանու ապրանքի ապրանք Տեսան Եկամունքի : և զահութանութիւն զիսրական առա Ասիաց Վաշենդիսի Առքուն մասնաւուն առա Ասիաց Վաշենդիսի Առքուն մասնաւուն է ըստ ուն օրհնեալ զիսր ժամանեանց, և բարբարէ սկզ աշխիքաւոց և զնուն առ արմեաց : յետ արց կարգիւու դհանիքու իշխանաւուն ետու զան այլու իսկ վարագութեան Ծետու բարբարական մասնաւունց, և բարբարէ սկզ առ օրհնեալ զիսր լիզու զարգարեաց ի վեցելու բարձրաւուած է առա Ասիաց Վաշենդիսի Առքը պարբերաց ի վեցելու բարձրաւուած :

յուս առա անկանելիք ընդ իշխանութեանք պարզ
բեր ժամանակաց յուս թվութեանը տեղեկին պարզ ։
զանակ մը զ չայս ։ Աթէ ու անկանելիք ։ զան
յաշամ անցամ ։ յանձն անտեկիու ։ Կ մերս Շնու-
մար և ծառել ։ Կ մորաս պատերազմ ։

Առաջնոր միւս ես պարտից բախչակի
զմուռ իմ . թէ արգելոց այս զինը վարելի
ընդ գրքի բարեման , կամ զիմրդ բաժանելի
այս յաղթահանութիւն . Հայի եթ ՚ի պարզ
վաստից Կազմոնի թռախ իրոյ՝ այս համ ըս-
տամ են առարկ անկեց . և զնորմնի Բերօ-
(բրի զերոյ) թառչ . միւրում երկի ՚ի բարձ
ըստահանկ անկան ՚ի նշան ի բայ յաղթահան
Վայ Արամ կուել և կիւքոր չհանու Մեղաց-
ց կոմ Մարտց ամէ ՅԱրտակիր , և Համայ-
ցից երկաթի վարել ընդ ճակատ նորս . և Վար-
ուի ՚ի ծոյր աշխարհիկ պարսպին ՚ի տեսիլ ան-
ցաւուց . և զաշխորհն Ներքուրոց ըն ձափի
հարկի կացուցեմ . մինչև ՚ի Ծառն Յարսու

սկելոն զբաժակ վասն երկարաւթեան կենաց Արք-
քաղաքայի ապահովագիտին , շախում երկր-
քաղաքացին ի Ենոքաց Հայկացն թօթովինի մահ-
կան հայտելու , Արք այսպիսի սերողարձ աթիւն
Հայքանափրութեան իշխոնին Հայոց Խինաց Ազգի Ազգի-
ուանդի Խմումանեաց Հարկադրեաց զի՞ւ ամենա-
բարձրագույն ինքնուկը ի Հերք բարեհնակա-
նեան հրատարակել ի ձեւն լրագրոց ի մէջ ո-
ւագոն Հայկաղանց ի խրախոյ առաջնորդութիւն-
թեան :

Այսպիսի աշխատավոր գործությունները կատարելու համար օգտագործվում է Վարչության Առաջնային մասնակիությունը :

1847. -

բարեկամություն

Փարեզ, Ապրիլի 2, Մի ՚ ետքհրդակցոց
արքանի կառավարութեան ուստաշարիկեալ էր
Կարլամենակին նշանակել երկու միլիոն ֆրան-
կը յօշնութիւ անկերանցաց. Վայուառն և ապրիլ
(Պայչու Պերից) համաձայնութեամբ անենոցն
ըսկի բահկացաց. Տարիու և վեց ձայնորիկութեամբ
հայուառեցին զինողին ուստաշարիկեալ:

՚ի 13 ապրիլի Հանգեթեալ եր Ելահել ուսու
մի գեղաց յերկին Ամենց, և տանել անդք ՚ի Ծեր-
բուրդաց զենուանն Պատացից և զանցածնեաց
նորաց՝ օքք անձին շնակիլ ՚ի Ամառան քաղաքի, և
մասի ոնիի շնակրդակցութիւն ինչ Մասոնից
և ընդ կողեւոց Հնդկաստանի նոյնպէս և միւս
գեղանն երթացց է ՚ի Տիբիսականնե Արևոց
աշխարհին :

¶ Ապրիլաց Խոզմնիս հօտին համբաւք, թէ
կայ լինաց սկսելով Են դիտովութիւններ եւ, կար-
ծեն, թէ ի վայր ծագեաց շփոթն համբաւացած :

Ակադեմիայի Վարչութեան սրբազնութեան համար պատվագանձաւ պահպանութեան աշխատանքը անդամական է:

ρρωρ Φωνησει προς ρυθμον την πατερα, αριστοντα πατητω
διηγει δια την αινην η ηπιανην ή φωνην καταστησει.

բարեւ կը լիւր ըստ օրու լիւ ըսէց զնացաւցիք հա-
ստուծն ընդգրկմ. թաղու հուզն Խոպանից Խզու-
րեմ : Այսմ Խոփարացն Խոպանից զքե տա-
ղեազգանն իւրեանց որ կ' Փայրեզ, զի կաւառառ-
նուկան կորզաւ խնդրեացէ զհատոցուն լիիթաց

յանձն առնել կայս 'ի մեր Ապուակեանց 'ի սպահ
պահել : Եղանակով հանդիպ զ Ըստընմ Շաքիլոյի,
ուստիանէ վաս , և զաշխարհ նօրա տայ 'ի ձեռա
կայ մեռնց :

Ազգակի թէ Վըստ Ընդ դործա քայլաւ.
Եւ ես իւ ըստ շնորհներ և զունքեանի ընդ կեմ կա-
նանի մի համաձաւեւ Պատիլի և զօժութիւն Նայեայ,
ու պիսակի թէ ըստ քայլի ցացանել Վըստաց
զինդափարս । Առ ես վարեցու Նայեակ ը ։ Ընդ
զերոյն խրում Ընդ Վարդատայ Նըթի ։ Զը-
եա ՚ի Խարու կողմանասույ յետ գերա թեան
Հա դոյ (որում) լւալ եր նիբաւեստից յարջաւան
նորս ։ և բնակեցոյ յաշնուրհին բնրաւ որո-
ւուուի ։ և այս բարերօնութ եւ ես երախուազ էտ
ուրեանդը հորս Վարդատանի բազմիք կատան մոր-
ծահաւաց յացքէ յազք ։ Ոչին զիթ բարեզը
Աւ Եւ ես առանձինք և ՚ի Տեղանու Երաւա-
նի ։ ու առանձ եւ Եւ Եւ Եւ Եւ Եւ Եւ

դեռև է որ յազգէ կանոնից ։ Եղանակից և պատրաստութիւնից նորու չերելոց յաշխամբ հէն Արքոց, և ընակելոց յաշխամբ հէն Հայոց, զիստոց սերել դհզք առաջ Ա Քաղաքութիւն, այնուով երե ելիսոց ի պատճեն թեան Հայոց։ Օ խոյն է աւանձի և յընգունելու թիւն զայդ ականաց, ոք հաւառ ո ծ

Արքային իշխան Առանցելու պահ
ի Տալիս քաջարի ունի ընդ Ձեռ արք զիտց պա-
տերացման նույն ։ արօս երեք և երեքրեար-
դին ։ Առան թէ անդի երթալ ի Հասկէ և
ի Անոնց ։

Հի կենացնեն Վաղքացոց՝ որ ՚ի Առաջնութեան ՚ի Աղեղնին Վաղկազեւոց հոտին ՚ի
Փարեց զանազն թուզմաք զար իրեւ ընթեր-
ցու Գիքո ՚ փութացու մա Արքայի Լուգովի-
կու , ապա եւսուց յերեսաց արքայի լուսու առ
թագու հին Խաղաղիուցոց Քրիստոնա : Առաջ-
ըսքը Խաղաղիոյ գրոյ ինչքեն վարչութեան ՚ի
Քրիստոնեաց Թագու հաջոն , զի թէ յաշարեացի,
բարձեւ ու ժամանակ մի վիշտանութիւն ձեռ-
նարկեց ՚ի մօրու ՚ի մխացու հաջոն Աղաղելի և
յանձնել զայն առն նորս : Օսյո կոմիտ առնձեւ
ասախարաք ՚ի պատճեան հաղեկոն բարիմ թե անց
յար գոանի մասապաներց թագու հին :

Ωνταρίον απαγόρευτη η παραγωγή για την επόμενη
εποχή που συνδέεται με την αύξηση της θερμοκρασίας. Το Ανατολικό Ωνταρίον

Պատրիք գել Ավելայուց՝ ՚ի տեղի նորս հարդեցաւ
անգամ Ծաղկախութ իշխանութեան և Կախազահ
հափականուց բաժնին՝ գրանուրդ ծովակարի Պա-
րսկ գել լու Արևու Օտեղի առաջ ՚ի գրքու Հրամա-
րտկան շնութեանց ընկալու փափանորդին ծո-
վակալիք Պարսկախութ Խոհ զերանովական Լեռնա-
րին՝ հաջգեցաւ կառավարի Շատրւի Տարբեան
տուահանգիստի Ներածավական Լենչ անուտ-
հացաւ գրանուրդ ծովակարի ՚ի տեղի հանգուցեալ
Պատրիք գել Ավելայութ, խոհ նուապեանց Պար-
սկու կորպեցաւ զերածավական Նոյնողեան փա-
փանութեան ինչ հանգերձեալ է լինի և ՚ի մշ-
ուցոց դեսպանութեան Պարսկ Բարեան ու որ եր-
բեմ գետպահ Պապցիու ՚ի Վազրիս և ՚ի պատ-
հան մահաւ մօրե եկն ՚ի Փարեզ Նշանակեանց
դեպահն ՚ի Աստինուգետրուրդ ՚ի տեղի պատին Բա-
րսինանու խոհ գուղան Բարպահանց երթից ՚ի Լա-
զան գետպահն ՚ի տեղի պարսկ Անոն Օւերի ուղ-
ղութան Անոն Օւեր երթից ՚ի Վազրիս ՚ի տե-
ղի Բարպահից

բազմերն կազմեցի ու պատրի ծանուցու-
թի թէ հասելով է առ Պատրի առ սվեյ բազմե-
րը բազմերն իսպանից կամ Ֆրանչիսկոսից որ է ա-
մանակի և առաջ հայոն Ազգակայութեա համան առ-
է արքաներ պետի իւրեւ

՚ի գերջիւ առօց Վարսի զբեն , թէ եւ ա էլլին (Ս կանկել . մեծահամբաւ ջառագովն ազատաթիւն քը պահպանի օր ՚ի պատճեռ ակա-

կին՝ ի շայու ընդ և ամենամեծ առնանական՝ Կամբու-
րաւուրա Ասք նահապեատին, առ որ եկին Բա-
նանցիք՝ վանեալք Անրոցէն : Երկրորդ՝ Պ-
ատանակի Պարոցը, որ Ծիրը կոչուաց է Ա-
մաթէք և Հանաւոք արքայորդին Անհերթուց
թնդաւ որին Ռուրեատունեց : Արք ամենաքին
առաջ զարդարեաւութիւն : ուսին զերկիրա ի
ուսին, և եղեն յին ժամանակաց նախարարու-
թիւնը հզօր և եղենէի : Կայսերէն և Վարչու-
թիւնը Աշխարհաց արքային Արգութափացաց և
եւալ ի շայու : Տարդասփրութիւն և առաջնա-
ճանձն թիւն եղիս Արքուարդաց իշխանին շայ-
ացնայ : Ամեն ընդհան օնն շայի եղեան հի-
շուհին թիւն և զիւցազին Անդիրուզ կարեւու-
թիւնէի մ.ն. ու Վարաչան Կուսարու կամ
առ ու շայուց յեւ կործանեան Կարեւզու
պարք :

Cognitio

բութեան եկեալ էր ՚ի վարեզ, այժմ է ա
և ըստշահ վասահ են, զի առողջաթիւն ու
քան զիս կացյուքիցիք, քննչի հետազո
նուա չունի զարգարաց ներդաշների ինչ ՚ի ՚

¶ Ա Արաբիկա քաղաքի 'ի 25 մարտի ազդ
գործարանց ծիրանաց' շարու ցեալեն զո
սի շնոթ խռովութեան, զի եղեալ է հարկ
զինուորս 'ի սահմել դանդամութիւն աց
¶ Ա Յարեզ է կեալ է զարծակալն Ուր
քաղաքի, որ կամի հրամանաւ թագուհուց
թուքալոյ վաճառել պի 'ի հազարակեւո
մանդից (ըրեցիանից) արքույթան թաղին Ո
ւրուցն Ուրբեու քաղաք'.

Ա եղան հեղինակ Արևոտիստ պիտի է
բայն քարիկայ, յանը ըստ յայտնի ունելով
տափետառ թիւն ընդ Պետինի ու մենա, բայն
ահան է տառմեջ տաճն հաղար Քրանիս Պա
տու զանոց է ։ Երեւն Արք եղին մի բանա
ծը Քաղցիյ, վաճառեալ է Պետինին
ունու մից բանաստեղծութեան խրց՝ որ
Մարտնու Խակ Աերսն առանց Հրամանի
տիտի կամ Եմին Արք ապեսը է զայ
նաստեղծութիւն յիւրաք լուարի, և յառ
պիտ եւ :

Ելքոնի աւորց հետէ ՚ի Փորեկ քո
ու խօսին զայլ են իրաց, բոլց միայն զիշով
և զըրձագանքեանց. Նըսիթէ դատարկ կապրու
դիկ՝ տուիթ առեալ զմանին ութիւն հացի,
արկաննեն ՚ի տեղու տեղու, զի ՚ի խռան չը
անդ մարդացին առնել զորութիւն և յու
տակաթիւնն (Աշխետլ լիցի Առաստան
օրհնեալ լիցի իւր (Արենայ Խրապանչիւր քաջ
իւր քրանչիւր զիւզորէր, ունին տառնին մա
մեծ շահմօրան, և մթերու հացի, զի ՚ի հա
նել տովու, կարոզ լիցի թափուորութիւնն ա
ոզնականութեան կարկանել իւրաց ժաման
խանուան աղուր Վազդացւոց և Վազդացւոց
ուր զարդրութիւն երկինց զիսեն չափել և զ
գանձիւն ծովու ՚ի թիւ արկանել, մասնա
էն, թէ ՚ի նուազել հոցի, զինը տանին
տել միլիոնաւոր ենթագրեալք. Այդ կարէ
Հակոբակ ոսխու. մի միջյն լույսուրձակ շախ
րանց զօրենց, ապա թէ ոչ քաջ և նեղութ
ոչ միայն բանացաւն զմարդիկ ՚ի հրացրեա
այլն, ՚ի մորդակերութիւնն Կարեկցութեամբ
ում, յետ այսրան նկատեան, զը իրեցին

լանգին, և մասն Գաղցիոյ, թէ և եղից առաջ թիւն հայի, ստիպն ոչ բարձր ՚ի նոր թշուառ թիւնն. Արշակ Մահման գործեաց զիքինապատճեն արանց առաջաւթիւնն. Բայց բազուք և զեցին ամայիք. և որ ճախցիպն էը մակամեամբ, և զեցի որդին, անուպատ: ՚Ի ՞ի գուռն քաղցրապետի մածոցեալ են թու յորում. զբեռոջ է և ենէ ոչ յածոցն գիտ հայցի որիցին յան պահան: առ հրանգամ կամացն ըստ մինչ աւսոն զեռողին, ՚ի նվիր ժաման հայր լոցաւ, ՚ի տան, և յախոն առն մերս, որոյ առաւր էր ալեքը և հային, յարում ժամանա այրեցան ինն կովե և չորս եղինարք: ՚Ի վա անդր այրեցան երկու տաւոր, որոց տեսարք էին նույսանաք, և ՚ի մերձակայք Շետի ՚ի մա գարձաւ այլ տաւն մի: Առ որդոն հետակա յինին ապաստորք քաղցրապետին գտնանձ, զ ձիգն այնպահ յանահեն հօգութիւնը, և ե ամենանին է պուրդ այն կառավարութեան, յաւարս առաջաւթիւն ոչ հոգան գան առ այլուն և նույսան թիւն հայի:

— ४८५ —

¶ Տ Տպարանի Հոգեութ Դպրոցի հայոց, ըստ
յեղայի յապնուական Պէտրովյան Արքայութեան: